

Brněnská konference Církev a stát o otázkách manželství a rodiny

Petr Jäger *

Právnická fakulta MU v Brně již tradičně hostí na sklonku léta konferenci Církev a stát, věnovanou aktuálními otázkám svobody vyznání, konfesního práva a práva kanonického.

Již 16. ročník této konference se konal v úterý 7. září 2010 za účasti bezmála pěti desítek účastníků z řad akademiků, právních praktiků i studentů, jejichž zvyšující se zájem je zvláště potěšující. Organizační tým Katedry ústavního práva a politologie ve spolupráci se Společností pro církevní právo po loňském bilančním ročníku s podtitulem „60 let církevních zákonů“ pro letošek zvolil téma „Manželství, děti a rodinný život v nábožensky pluralitním státě.“ Tato oblast přirozeně konzervativních společenských vztahů totiž v současné liberalizující se společnosti vyvolává řadu nejen právních problémů a otázek. Kupříkladu zveřejnění návrhu nového občanského zákoníku, který obsahoval i eventualitu zavedení tzv. obligatorního občanského sňatku (vypouštěl alternativu církevní formy) vyvolal v předloňském roce petici, k níž se v krátké době připojilo bezmála čtyřicet tisíc lidí. Řadu otázek rovněž vyvolává míra angažovanosti státu na jedné straně a ústavně zaručené autonomie rodiny na straně druhé při výchově a vzdělávání dětí, přičemž i s příchodem nových kulturních a náboženských vlivů nabývají tyto otázky na významu.

Konferenci otevřeli za Katedru ústavního práva a politologie PrF MU JUDr. Kateřina Šimáčková, Ph.D., a prof. JUDr. Jan Filip, CSc., vedoucí katedry, a za Společnost pro církevní právo její předseda prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera. Poté udělil moderátor JUDr. Pavel Molek, Ph.D., LL.M. (Católica), slovo prvnímu z referentů, jímž byl ICLic. JUDr. Záboj Horák, Ph.D., LL.M. z Právnické fakulty UK v Praze a jehož příspěvek pojednával o vývoji formy uzavírání manželství v českých zemích do současnosti. Na něho navázal Mgr. Petr Jäger, působící na Ústavním soudu ČR, s příspěvkem o perspektivách alternativní formy církevního sňatku s ohledem na varianty zvažované v souvislosti s návrhem nového občanského zákoníku. V diskusi se účastníci konference shodli, že nejrozumnější právní úpravou z uvažovaných je ta, která se blíží současnému stavu *de lege lata*, neboť vyváženě zajišťuje jak statusovou právní jistotu na straně nupturiéntů

i třetích osob, tak realizaci dosažené úrovně náboženské svobody a zároveň svobody volby sňatečného obřadu. Mgr. Jakub Kříž z Odboru církví Ministerstva kultury ČR rozšířil debatu o charakteristiku tzv. smluvního manželství (Covenant marriage) v právním řádu některých států USA a blok uzavřel advokát JUDr. Miloš Holub, Ph.D. s referátem o některých právních aspektech rozvodu manželství.

Druhý blok konference byl charakterizován podtitulem „Rodiče a děti.“ Historickou komparací právní úpravy náboženské svobody dětí téma otevřel Prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera z PF UK v Praze. Nejednoznačně byla hodnocena především otázka stanovení věkové (rozumové) hranice dětí pro úkony v oblasti náboženského vyznání (vstup do církve, podstoupení náboženských obřadů apod.). Na příspěvek navázala Mgr. Kamila Bubelová, Ph.D., z PF UP v Olomouci, zabývající se konflikty práv rodičů na výchovu a práv dětí na svobodu vyznání z pohledu práva státního i kanonického.

Odpolední panel zaměřený úžeji na recentní vývoj v oblasti práva kanonického zahájil doc. Damián Němec, Dr., z CMTF UP v Olomouci, s přednáškou o změnách kodexu kanonického práva ve věci manželství „nevěřících katolíků“ v letech 2006 a 2010. Na něho navázala Mgr. Monika Menke, Th.D., z téže fakulty, s rozbořením forem uzavření manželství v katolické církvi v ČR. Závěrečný panel a zároveň celou konferenci uzavřela JUDr. Ing. Marie Kolářová, Th.D., kancléřka Arcibiskupství pražského, s pojednáním o platnosti civilního manželství v kanonickém právu.

Mezi účastníky konference jsme uvítali například Jeho Excelenci JUDr. Pavla Vošalíka, velvyslance České republiky při Svatém stolci, a řadu dalších reprezentantů právní akademie, soudnictví i církevní sféry. Ve všeobecné diskusi účastníci konstatovali zvyšující se odbornou úroveň konference i její jedinečnost v kontextu oboru českého konfesního práva. Již nyní je zřejmé, že konference se péčí Katedry ústavního práva a politologie PrF MU a spolupracující Společnosti pro církevní právo v roce 2011 opět uskuteční, a to v tradičním zářijovém termínu.

* Mgr. Petr Jäger, student doktorského studijního programu na Katedře právní teorie Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.